

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

SRP

СРПСКИ ЈЕЗИК

КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

OGLEDNI ISPIT

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

SRP.00.SR.R.K1.28

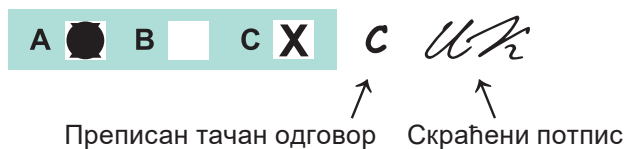

45340

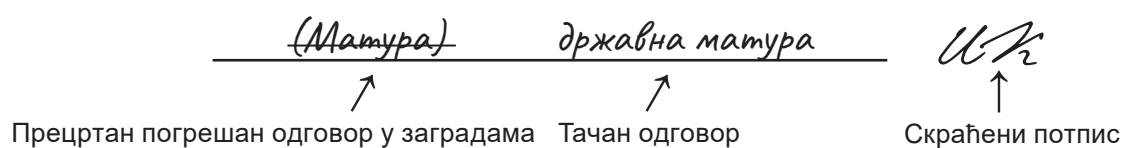
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака у испитној књижици:

ОПШТЕ УПУТЕ

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не окрећите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кеси.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака наведено је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете да пишете по страницама ове испитне књижице, али **одговоре морате да ознаћите знаком X на листу за одговоре.**

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин исправљања погрешака. Приликом исправљања погрешака потребно је ставити скраћени потпис. **Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.**

Користите искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите своје одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 28 страница, од тога 3 празне.

I. Књижевност

Задачи уз полазни текст

Задачи вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је један тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.
Задачи од 1. до 9. односе се на полазне текстове.

Запуштени источник

Разорен источник стоји, окружен високом травом,
И валов, изваљен давно. Из празних камених груди
Не струји бисерни талас у жарке јулијске дане,
Кроз пусте и мирне стране.

Сува кржљава крушка, кô црна огромна рука,
Суморно над њим стоји. И криве њезине гране,
Наказно пружене горе, кô израз паклених мука,
Од суве, самртне жеге усамљен источник бране.
Некад је на ово место, по стази зараслој давно,
С крчагом на рамену слазила пастирка млада;
И пастир певаше песме у вече, тихо и тавно,
Гонећи весела стада.

Ту сам некад и ја замишљен слазио често
У мајске вечери јасне. Ту беше за мене место
Тајних и слатких жеља. Лисје је шумило тада,
Док бистра и хладна вода у урну мраморну пада
И прелива се тихо... И вали животних сила
Преливаху се тада из моје млађане душе
Пространо, широко, вољно, кроз места бескрајно мила,
Где ветрић, премирућ чисто, топлином љубави душе!
Кô забораву мрачном предаде источник живи,
Да плодоносни талас не шуми весело сада?
Где су дријаде нежне са кривим и оштрим српом?
Где су питома стада?

* * *

Сува, кржљава крушка, кô црна огромна рука,
Суморно нада мном стоји. И криве њезине гране
Наказно пружене стрше с изразом паклених мука,
Кô да ме последњом снагом од мисли очајних бране.

Војислав Илић

1. Која се врста риме јавља у последњој строфи?

- A. парна
- B. укрштена
- C. обгрљена
- D. леонинска

(1 бод)

2. Шта симболизује мотив воде у песми?

- A. утеху
- B. живот
- C. будућност
- D. водене виле

(1 бод)

3. Од каквих се мисли брани лирски субјекат?

- A. мисли о води
- B. мисли о смрти
- C. мисли о љубави
- D. мисли о младости

(1 бод)

Дервиш и смрт (одломци)

Име ми је Ахмед Нурудин, дали су ми га и узео сам понуђено, с поносом, а сад мислим о њему, послјије дугог низа година што су прирасле уза ме као кожа, с чуђењем и понекад с подсмјехом, јер свјетло вјере то је охолост коју нисам ни осјећао а сад је се помало и стидим. Какво сам ја свјетло? Чиме сам просвијетљен? Знањем? Вишом поуком? Чистим срцем? Правим путем? Несумњањем? Све је дошло у питање, и сада сам само Ахмед, ни шејх ни Нурудин. Све спада с мене, као хаљина, као оклоп, и остаје оно што је било прије свега, гола кожа и го човјек.

(...)

Текија је лијепа и пространа, наднесена над рјечицом што се пробија кроз камен, из планина, с башчом и ружичњаком, с одрином над верандом, са дугом диванханом у којој је тишина мекана као памук, још тиша због ситног жубора рјечице испод ње. Кућу, некадашњи харем предака, поклонио је реду богати Алијага Џанић, да буде стјечиште дервиша и склониште сиромаша, „јер су они сломљена срца”. Молитвама и тамјаном спрали смо гријех с те куће, и текија је стекла славу светог мјеста, иако нисмо потпуно истјерали сјенке младих жена. Понекад се чинило да пролазе одајама и да се осјећа њихов мирис.

Меша Селимовић

4. Која се од наведених тврдњи односи на одломке?

- A. Писани су жаргоном.
- B. Наратор је објективан.
- C. Исприповедани су у првом лицу.
- D. У њима су доминантни дијалози.

(1 бод)

5. Шта је некад била кућа која је сада текија?

- A. харем
- B. школа
- C. касарна
- D. болница

(1 бод)

6. Које значење носи име Ахмеда Нурудина?

- A. „прави пут”
- B. „чисто срце”
- C. „виша поука”
- D. „свјетло вјере”

(1 бод)

Поезија Јована Јовановића Змаја
(одломци)

Око свих наших знатнијих песника изрицана су противречна мишљења, па и онда када је њихова поезија била чист и недвосмислен случај. Тако се и око Змајеве поезије дуго повлачило питање да ли је Змај појео славуја, како то рече Лаза Костић, да ли је он својим дуготрајним бављењем пригодном и политичком поезијом осакатио своју лирску, најдрагоценију жицу, или је, обрнуто, по мишљењу других, као ангажовани, дневни, новински песник, био бољи и значајнији песник него лиричар.

(...)

Друга несугласност око Змајеве поезије остаје, по нашем мишљењу, и данас прилично занимљива. Змај је био проглашаван како за великог мајстора песничке уметности, тако и за алкавог стихотворца. Немара је у његовој поезији свакако било; елизија, некоректних и комичних. Међутим, очигледно је, такође, да је он изванредно владао стихом, метром, строфичким обликом, говорним обртима и песничком лексиком и да му се не може ускратити право на назив великог артисте у нашој поезији.

Навикли смо да под артизмом подразумевамо смисао за стегнуту, концизну, избрушену песничку форму, нешто на линији Војислава Илића, Дучића, Настасијевића. Змајев артизам био је отворен, он је поезију схватао као инструмент који се примењује на најразличитије теме; формула његовог артизма била је лакоћа.

(...)

Змај је, наиме, песник са великом тематском ширином. Увек је било песника који су желели и умели да певају о најширем могућем простору људских искустава, и песника које смо волели управо зато што су се опредељивали за своје, индивидуално и специфично доживљавање света.

Миодраг Павловић („Есеји о српским песницима”)

7. Шта су поједини критичари замерали Јовану Јовановићу Змају?

- A. бављење новинарством
- B. удаљавање од чисте лирике
- C. писање родољубиве поезије
- D. неразноврсност тема и мотива

(1 бод)

8. Шта Миодраг Павловић наводи као једну од мана Змајевог песништва?

- A. лошу метрику
- B. бројне алузије
- C. непеснички језик
- D. некоректне елизије

(1 бод)

9. Како је Змај схватао поезију?

- A. као инструмент
- B. као песму славуја
- C. као новински чланак
- D. као концизну уметничку форму

(1 бод)

Задаци без полазног текста

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је један тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

10. Пажљиво прочитајте стихове:

„жива ће те у руке фатити,
хоће твоје саломити руке,
живу ће ти очи извадити.”

Која се од наведених стилских фигура јавља у стиховима?

- A. градација
- B. поређење
- C. метонимија
- D. опкорачење

(1 бод)

11. Како се зове строфа од седам стихова?

- A. нона
- B. октава
- C. септина
- D. секстина

(1 бод)

12. Који од наведених термина означава начин на који су догађаји, ликови, теме, мотиви и ситуације повезани у целину књижевног дела?

- A. пролог
- B. епилог
- C. поглавље
- D. композиција

(1 бод)

13. Који се од наведених описа односи на афоризам?

- A. сажета и мудра изрека
- B. прича о свакодневном догађају
- C. прозни облик који садржи питање и прикривен одговор
- D. приповетка у којој је свет маште повезан са реалним светом

(1 бод)

14. Која се од наведених тврдњи односи на комедију карактера?

- A. Заснива се на замени лица и неспоразуму.
- B. То је мање позоришно дело вулгарног садржаја.
- C. Радња и заплет заснивају се на упечатљивој мани лика.
- D. Открива и приказује мане друштва, епохе или генерације.

(1 бод)

15. Пажљиво прочитајте стихове из народне песме „Српска дјевојка”:

„У Милице дуге трепавице,
прекриле јој румен' јагодице,
јагодице и бијело лице.
Ја је гледах три године дана,
не могах јој очи сагледати (...)"

Које је врсте наведена песма?

- A. љубавна
- B. тужбалица
- C. митолошка
- D. посленичка

(1 бод)

16. Које је врсте следећа народна умотворина: „У кућу уђе, а врата ни прозор не отвори”?

- A. клетва
- B. изрека
- C. загонетка
- D. пословица

(1 бод)

17. Који мотиви и теме доминирају у српској књижевности средњег века?

- A. љубавни
- B. световни
- C. религијски
- D. реалистички

(1 бод)

18. Пажљиво прочитајте стихове из Јефимијиног дела „Похвала кнезу Лазару“:

„На моје мале приносе погледај и за велике их сматрај, јер ти не принесох похвалу колико ти припада, већ колико ми је сила малог ми разума, зато и малу награду очекујем.“

О којој Јефимијиној особини сведоче наведени стихови?

- A. о нежности
- B. о строгости
- C. о скромности
- D. о штедљивости

(1 бод)

19. Које је од наведених обележја карактеристично за српску барокну књижевност?

- A. мотив изгубљене љубави
- B. тражење узора у античкој књижевности
- C. кићени језик и гомилање стилских фигура
- D. тежња ка објактивном приказу стварности

(1 бод)

20. У којем се делу Јована Стерије Поповића главни јунак служи грчко-цинцарским говором?

- A. „Тврдица“
- B. „Родољупци“
- C. „Лажа и паралажа“
- D. „Покондирена тиква“

(1 бод)

21. Које се од наведених одлика односе на књижевност српског романтизма?

- A. доминација прозних врста
- B. буђење националне свести
- C. кићени стил и дидактичност дела
- D. мноштво „изама” и отклон од традиције

(1 бод)

22. Пажљиво прочитајте стихове песме „Међу јавом и мед сном” Лазе Костића:

„Срце моје, срце кивно,
убио те живи гром!
што се не даш мени живу
разабрати у плетиву
међу јавом и мед сном!”

Шта симболизује мотив срца у наведеним стиховима?

- A. живот
- B. отаџбину
- C. вољену жену
- D. стваралачко „ја”

(1 бод)

23. Којим је мотивом исказано родољубље у „Ђачком растанку” Бранка Радичевића?

- A. мотивом величања рата
- B. мотивом јединства у колу
- C. мотивом туге за младошћу
- D. мотивом отпора непријатељу

(1 бод)

24. Које су књижевне врсте доминантне у периоду реализма?

- A. оде и химне
- B. елџије и поеме
- C. трагедије и комедије
- D. романи и приповетке

(1 бод)

25. Који се лик у делу „Зона Замфирова” Стевана Сремца издваја међу припадницима старије генерације својим прогресивним схватањем друштвених односа?

- A. Ташана
- B. Манулаћ
- C. тетка Дока
- D. хаџи Замфир

(1 бод)

26. Која се од наведених тврдњи односи на приповетку „Поварета” Симе Матавуља?

- A. Обрађује тему унијаћења.
- B. Приказ ликова је хумористичан.
- C. Исприповедана је у првом лицу.
- D. Дијалози су написани на дијалекту.

(1 бод)

27. Пажљиво прочитајте стихове песме „Сиво, суморно небо” Војислава Илића:

„увели ладолеж већ је суморно спустио вреже;
а доле, скрхане ветром, по земљи гранчице леже (...)”

Које су врсте наведени стихови?

- A. хексаметар
- B. александринац
- C. епски десетерац
- D. пољски тринаестерац

(1 бод)

28. Која се од наведених тврдњи односи на поезију Владислава Петковића Диса?

- A. Метафизичка је.
- B. Прожета је оптимизмом.
- C. Писана је слободним стихом.
- D. Одликује се фолклорним мотивима.

(1 бод)

29. Шта у роману „Нечиста крв” Борисава Станковића лик ефенди Мите жртвује да би спасио своје достојанство?

- A. кћи
- B. кућу
- C. земљу
- D. супругу

(1 бод)

30. Која од наведених песама Милана Ракића приказује телесну љубав?

- A. „Долап”
- B. „Наслеђе”
- C. „Симонида”
- D. „Искрена песма”

(1 бод)

31. Пажљиво прочитајте стихове из песме „Сунцокрети” Јована Дучића:

„У тужном оку сунцокрета,
Што немо прати неба блудње
Ту су све жеђи овог света
Сва неспокојства и све жудње”

Која се од наведених стилских фигура јавља у стиховима?

- A. контраст
- B. акростих
- C. метафора
- D. компарација

(1 бод)

32. Пажљиво прочитајте стихове песме „Плава гробница” Милутина Бојића:

„Зато хоћу мира, да опело служим
Без речи, без суза и уздаха меких,
Да мирис тамјана и дах праха здружим
Уз тутњаву муклу добоша далеких.”

Шта симболизују мотиви „мирис тамјана” и „дах праха” у наведеним стиховима?

- A. патњу
- B. отаџбину
- C. страх од смрти
- D. почаст хероизму

(1 бод)

33. Којој збирци припада приповетка „Госпа Нола” Исидоре Секулић?

- A. „Божји људи”
- B. „Енциклопедија мртвих”
- C. „Из приморског живота”
- D. „Кроника паланачког гробља”

(1 бод)

34. На какав се камен односи насловна синтагма „Туга у камену” песме Момчила Настасијевића?

- A. драги камен
- B. камен темељац
- C. надгробни камен
- D. камен родне груде

(1 бод)

35. Који од наведених песника приказује душевно стање младог човека којем је рат уништио идеале, веру и наду?

- A. Милутин Бојић
- B. Душан Васиљев
- C. Јован Дучић
- D. Милан Ракић

(1 бод)

36. Како се зове збирка приповедака Бранка Ћопића која тематизује јунаково детињство и ратне године?

- A. „Сурова школа”
- B. „Приче партизанке”
- C. „Башта слъезове боје”
- D. „Бојовници и бјегунци”

(1 бод)

37. Шта симболизује мотив ватре у збирци песама „Ватра и ништа” Бранка Миљковића?

- A. смрт
- B. љубав
- C. носталгију
- D. инспирацију

(1 бод)

38. Која се од наведених тврдњи односи на роман „Корени” Добрице Ћосића?

- A. Припада епохи реализма.
- B. Тематизује Други светски рат.
- C. По врсти је роман тока свести.
- D. Главни јунак се изгубио у гори.

(1 бод)

39. Пажљиво прочитајте одломак из песме „Реквијем” Миодрага Павловића:

„Овога пута
умро је неко близу

Реквијем
у сивом парку
под затвореним небом”

Шта у наведеним стиховима значи слика затвореног неба?

- A. да људи не гледају у небо
- B. да се небо спрема на кишу
- C. да Бог не слуша молитве верника
- D. да молитва верника није довољно гласна

(1 бод)

40. Како се зове план снимања којим се пажња усмерава на нечије лице како би се приказале његове/њезине емоције?

- A. тотал
- B. крупни план
- C. средњи план
- D. средње-крупни план

(1 бод)

II. Језик

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је један тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

41. Која је од наведених скраћеница тачно написана?

- A. др. (доктор)
- B. г (господин)
- C. гђа (госпођа)
- D. проф (професор)

(1 бод)

42. Која од наведених речи **нема** акценат на првом слогу?

- A. колач
- B. чоколада
- C. лизалица
- D. сладолед

(1 бод)

43. Која од наведених реченица садржи именицу у посесивном генитиву?

- A. Изашао сам из куће.
- B. Појео сам комад колача.
- C. Волим књиге Боре Станковића.
- D. Прошле године био сам у Италији.

(1 бод)

44. Која је од наведених речи сложеница?

- A. стонога
- B. бумбар
- C. гусеница
- D. стршљен

(1 бод)

45. У којој од наведених реченица именица пријатељица врши функцију објекта?

- A. Ана је моја пријатељица.
- B. Често идем код пријатељице.
- C. Много волим своју пријатељицу.
- D. Стан моје пријатељице је простран.

(1 бод)

46. Шта означава фразеологизам шпанско село?

- A. нешто опасно
- B. нешто смешно
- C. нешто неважно
- D. нешто непознато

(1 бод)

47. Којој групи дијалеката припада шумадијско-војвођански дијалекат?

- A. новоштокавској
- B. староштокавској
- C. средњоштокавској
- D. ниједној од наведених

(1 бод)

48. Којим је функционалним стилем написан Устав Републике Србије?

- A. научним
- B. публицистичким
- C. административним
- D. књижевноуметничким

(1 бод)

49. Која се од наведених тврдњи односи на старословенски језик?

- A. Настао је у 11. веку.
- B. Говорили су га сви Словени.
- C. То је први словенски књижевни језик.
- D. Његови творци су Доментијан и Теодосије.

(1 бод)

50. Који од наведених језика **не укључује** „Српски рјечник” Вука Стефановића Караџића?

- A. руски
- B. српски
- C. немачки
- D. латински

(1 бод)

III. Књижевност и језик

Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (с речи, с неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите само на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

51. Пажљиво прочитајте следеће стихове:

„Ти си најлепше сате
– Јаблани кад се злате

У лакој магли, пени –
Однела тужно мени.”

Која се врста риме остварује у наведеној песми?

(1 бод)

52. Како се зову стихови неједнаке дужине који нису повезани римом?

(1 бод)

53. Како се зове краћа наративна врста у стиху која опева значајне догађаје и знамените јунаке?

(1 бод)

54. Коју је књижевну врсту Вук Стефановић Караџић назвао „женским приповијеткама“?

(1 бод)

55. Којем циклусу епских народних песама припада песма „Почетак буне против дахија“?

(1 бод)

56. Пажљиво прочитајте реченицу и одговорите на следећих пет питања:

Језик кости нема, али кости ломи.

56.1. До које гласовне промене долази у множинској форми именице језик (→ **језици**)?

(1 бод)

56.2. Којег је граматичког рода именица кост?

(1 бод)

56.3. Какви су по виду глаголи у наведеној реченици?

(1 бод)

56.4. Које је врсте по значењу наведена независно-сложена реченица?

(1 бод)

56.5. Која реч у наведеној реченици није пунозначна?

(1 бод)

Празна страница

Празна страница

Празна страница

Празна страница